

L'Estat dels Pares a Espanya i al Sud d'Europa

Una anàlisi integral de la corresponsabilitat, els permisos i les dinàmiques de cura dels pares a Espanya.

L'informe SoSEF: l'Estat dels pares al sud d'europa

L'informe sobre l'Estat dels Pares al Sud d'Europa ([State of Southern European Fathers, SoSEF 2024](#)) constitueix una de les investigacions més ambicioses i detallades realitzades fins a la data sobre la transformació de les masculinitats i la participació dels homes en les cures a la regió mediterrània. Aquest estudi s'integra en la iniciativa Engaging Men in Nurturing Care (EMiNC), un projecte triennal (2023-2026) finançat per OAK Foundationn, que busca no només descriure la realitat actual, sinó també transformar-la mitjançant l'evidència científica i la incidència política. En un context on les polítiques de gènere i els models familiars estan en plena redefinició, el SOSEF 2024 ofereix una radiografia precisa de com els pares a Espanya, Itàlia i Portugal naveguen entre les noves expectatives socials i les barreres estructurals persistents.

La importància d'aquest estudi radica en la seva capacitat per desgranar les diferències nacionals dins d'un marc cultural compartit. Espanya, Itàlia i Portugal sovint s'agrupen sota el "model de benestar mediterrani", caracteritzat històricament per una forta dependència de la xarxa familiar i una incorporació més tardana de la dona al mercat laboral professionalitzat en comparació amb el nord d'Europa.¹ Tanmateix, les dades recollides demostren que aquests països estan seguint trajectòries divergents, especialment en l'àmbit de les polítiques públiques de suport a la criança, on Espanya s'ha posicionat com un referent d'avantguarda amb l'equiparació dels permisos de paternitat i maternitat.

Marc conceptual i metodologia de la recerca

La recerca es fonamenta en el concepte de Nurturing Care (Cura Afectiva), que va més enllà de la simple provisió de necessitats físiques per incloure la salut, la nutrició, la seguretat, l'aprenentatge primerenc i la cura receptiva.¹ L'estudi assumeix que la implicació dels pares no és només una qüestió d'equitat de gènere, sinó un factor determinant per al desenvolupament cognitiu i emocional dels infants, així com per a la salut mental dels mateixos progenitors.¹

Metodològicament, l'estudi SOSEF es basa en una enquesta en línia realitzada entre el 14 de setembre i el 7 d'octubre de 2024, amb una mostra total de 1.520 persones (50% homes i 50% dones) distribuïdes proporcionalment entre els tres països.¹ L'ús d'un mostreig intencional no probabilístic a través de panells en línia implica que la mostra tendeix a estar formada per persones amb nivells educatius i d'ocupació més elevats que la mitjana de la població, el que podria subestimar les bretxes de gènere més extremes, ja que aquest perfil sol tenir actituds més progressistes.

Taula 1: Característiques demogràfiques de la mostra espanyola i regional

Indicador	Total Sud d'Europa	Itàlia	Portugal	Espanya
Edat mitjana (Homes)	43.6	45.8	42.0	43.0
Edat mitjana (Dones)	41.8	43.8	40.5	40.8
Fills menors de 5 anys (% Homes)	45.4	36.2	46.5	52.0
Dificultats econòmiques (% Mostra)	23.4	28.5	20.7	21.3
Ocupació a temps complet/parcial (Homes)	83.1	80.2	83.6	84.7
Ocupació a temps complet/parcial (Dones)	67.0	50.2	69.1	73.0

D'acord amb les dades de la taula anterior, a l'enquesta Espanya presenta la proporció més alta de pares amb fills menors de 5 anys (52%), reflectint un perfil de famílies joves en plena fase de criança intensiva. Així mateix, la bretxa d'ocupació entre homes i dones és menor a Espanya (84.7% vs 73.0%) en comparació amb Itàlia, on la participació laboral femenina és significativament inferior (50.2%), situació que condiciona profundament la disponibilitat de temps i les dinàmiques de poder dins la llar.

Qui cuida i com: pràctiques diàries i distribució de les tasques

L'anàlisi de les pràctiques de cura revela una realitat complexa: si bé els homes s'han incorporat massivament a les tasques de cura dels fills, la bretxa de gènere persisteix en la intensitat i en la naturalesa de les tasques domèstiques. A tota la regió, el 86% dels pares declaren estar involucrats en algun tipus de cura diària, però la diferència amb les mares (91%) continua sent estadísticament significativa ($p=0.010$).

La bretxa d'intensitat en la mostra espanyola

A Espanya, la dedicació horària mostra una disparitat clara. Els pares declaren dedicar una mitjana de 10.1 hores al dia a la combinació de cura d'infants i tasques domèstiques, mentre que les mares n'inverteixen unes 12 hores. Aquesta diferència de quasi dues hores diàries representa una càrrega setmanal addicional molt elevada per a les dones, sovint anomenada "segona jornada".

Les dades del SOSEF subratllen que les dones superen els homes especialment en les tasques de "neteja i cuina", amb una diferència de 12 punts percentuals en la realització diària d'aquestes funcions ($p < 0.001$). En el cas

d'Itàlia, aquesta bretxa és encara més dramàtica, on el 20% de les dones dediquen més de 4 hores diàries a la neteja, enfront de només el 7% dels homes.

Taula 2: Distribució de tasques rutinàries (Percentatge de participació diària)

Tasca específica	Homes (Total)	Dones (Total)	Diferència Gènere
Cura física/emocional fills (<5 anys)	83%	92%	9%*
Neteja de la llar	63%	84%	21%*
Preparació d'àpats i compres	68%	81%	13%*
Gestió de la logística familiar	65%	71%	No sig.
Ajuda amb deures/activitats	62%	66%	No sig.

*Diferència estadísticament significativa ($p < 0.01$)

L'anàlisi d'aquestes dades suggereix que els pares s'han implicat més en les tasques que generen vincle directe amb els fills (deures, logística, joc), però continuen evitant les tasques més monòtones i físicament exigents de la llar, com la neteja profunda o la bugada. A Espanya, tot i que els homes tenen una participació alta en la cura física (canviar bolquers, banyar), la responsabilitat emocional de "parlar dels problemes" dels fills continua recaient de manera desproporcionada en les mares (67% vs 61%, $p=0.011$).

La bretxa de percepció: una distorsió de la igualtat

Un dels resultats més fascinants i, alhora, preocupants de l'informe SOSEF 2024 és la discrepància entre el que els pares creuen que fan i el que les mares perceben que ells fan. Aquesta "bretxa de percepció" és un obstacle fonamental per a la igualtat real, ja que si un progenitor creu que ja està fent la seva part, té pocs incentius per canviar el seu comportament.

A tota la regió, el 74% dels pares afirmen que "comparteixen les responsabilitats de cura per igual" amb les seves parelles. En canvi, només el 51% de les mares estan d'acord amb aquesta afirmació. Aquesta diferència de 23 punts percentuals és una de les troballes més significatives de l'estudi. A Itàlia, aquesta bretxa és la més gran, seguida de Portugal i finalment Espanya, on la percepció d'igualtat sembla estar una mica més alineada amb la realitat gràcies a una major consciència social.

Preferències dels fills i visibilitat de la cura

La bretxa de percepció també s'estén a com els progenitors veuen la relació dels fills amb ells. El 74% dels pares creuen que el seu fill o filla els busca a tots dos per igual quan necessiten consol o ajuda física. No obstant això, només la meitat de les mares (50%) comparteix aquesta visió. De fet, el 45% de les mares a Espanya i la regió

informen que elles són les preferides per al suport emocional, i el 52% afirmen ser les cuidadores principals per a la cura física, mentre que només el 13% dels pares es reconeixen a ells mateixos com a cuidadors principals.

Aquesta realitat suggereix que la "cura emocional" és sovint invisible per als homes, que tendeixen a comptabilitzar les tasques discretes (com portar al metge) però ignoren la càrrega mental i la disponibilitat emocional constant que les mares assumeixen.

Barreres a la participació: per què els pares no cuiden més?

Quan es pregunta als progenitors per què no dediquen més temps a la cura, les respostes varien segons el país i el gènere, però hi ha un denominador comú: la manca de temps i les obligacions laborals.

Limitacions de recursos i temps a Espanya

A Espanya, el 62% dels pares que estan insatisfets amb la seva participació citen la "manca de temps degut al treball" com la barrera principal.¹ Aquesta xifra, tot i ser elevada, és la més baixa dels tres països comparats (68% a Itàlia i 65% a Portugal), el que podria indicar que les polítiques de flexibilitat laboral a Espanya comencen a tenir algun impacte, o que la jornada laboral espanyola, tot i ser rígida, permet certs espais de conciliació que en altres països són encara més difícils d'aconseguir.

La inseguretat financera és una altra barrera notable. Entre els pares que cuiden persones grans o amb discapacitat, la manca de recursos econòmics per contractar suport professional és un obstacle crític. A Espanya, el 93% dels pares i mares declaren que la cura infantil privada és "massa cara", la percepció més alta de tota la mostra dels tres països.

La manca de suport de la parella i el suport social

L'estudi revela que la manca de suport de la parella és percebuda de manera molt diferent per homes i dones. A Espanya, el 28% de les mares citen la manca de suport de la seva parella com una barrera clau per poder dedicar-se més a la seva carrera o al seu benestar, una xifra que dobla la dels pares (13%, $p=0.001$). Aquesta dada subratlla que, malgrat el discurs de la igualtat, moltes dones espanyoles continuen sentint-se soles en la gestió de la llar.

Pel que fa al suport comunitari, Itàlia és el país on les mares se senten més desvalgudes: només el 34% creuen que tenen accés a suport extern en cas de necessitat, en comparació amb el 54% de les mares espanyoles. Espanya destaca així com el país amb la xarxa de suport percebuda més forta, tant formal com informal.

Percepció dels serveis de cura

Mentre que a Itàlia el 46% dels homes creuen que tenen suport suficient, a Espanya aquesta xifra puja fins al 64%.¹ No obstant això, el nivell d'exigència dels pares espanyols és molt més alt. El 86% de les mares espanyoles consideren que no hi ha prou serveis de cura infantil subvencionats pel govern, la insatisfacció més alta de tota la regió.

Taula 3: Freqüències de queixes sobre serveis de cura

Queixa sobre serveis de cura	Espanya (% d'acord)	Regió (% d'acord)
Cost massa car	93%	84%
Manca d'opcions al barri	74%	63%
Horaris insuficients	84%	68%
Manca d'informació sobre drets	85%	70%

Aquestes dades mostren una "paradoxa espanyola": Espanya té els millors permisos i una xarxa de suport relativament activa, però els pares i mares espanyols se senten més insatisfets i estressats que els seus veïns, probablement perquè les seves expectatives d'igualtat han crescut més ràpid que la capacitat de l'Estat per proveir serveis universals i gratuïts.

Actituds i normes de gènere.

L'informe SOSEF 2024 dedica un espai considerable a analitzar les creences profundes sobre el gènere. El suport a la "paternitat compromesa" és molt alt a Espanya: el 78% dels homes i el 83% de les dones estan d'acord que la implicació activa del pare beneficia el desenvolupament de l'infant.

El pes de l'essencialisme biològic

Malgrat el suport a la igualtat, l'essencialisme biològic continua viu. El 29% dels homes i el 26% de les dones de la regió estan d'acord que "les diferències biològiques fan que les dones siguin més adequades per a la cura". A Itàlia, aquesta creença és més prevalent que a Espanya i Portugal.

A més, el 16% dels homes del sud d'Europa encara creuen que "un home ha de tenir l'última paraula en les decisions de la llar". A Espanya, aquesta xifra és marginal, però a Itàlia puja fins al 20%, evidenciant una resistència cultural més forta al model de família democràtica i igualitària.

Masculinitat rígida i cura

L'adhesió a normes de masculinitat rígides (com la supressió emocional o l'autosuficiència) és una barrera per a la cura. Un 16% dels homes de la regió creuen que "als nens no se'ls ha d'ensenyar a coser, cuinar o cuidar germans". L'anàlisi de regressió mostra que els homes joves tenen actituds significativament més progressistes que els més grans, però les dificultats econòmiques tendeixen a fer que les persones s'agafin a rols de gènere més tradicionals com a mecanisme de seguretat.

Penalització de la maternitat vs. normalització de la paternitat

A Espanya, el 66% de les mares i el 60% dels pares afirmen estar disposats a frenar la seva carrera o renunciar a promocions per dedicar més temps a la cura. Tot i que les xifres són properes, la realitat és que el 57% de les

mares espanyoles considerarien treballar a temps parcial, mentre que només el 45% dels pares estarien disposats a fer-ho ($p=0.006$). Aquesta diferència s'accentua encara més a Itàlia, on el 53% de les dones ho consideraria davant de només el 29% dels homes.

Aquestes dades indiquen que Espanya es troba en una fase de transició on molts homes ja expressen el desig de cuidar més, però encara pocs estan disposats a assumir el cost professional que això comporta, o les estructures laborals no els ho permeten sense risc de represàlies.

La disposició a la incidència política

Curiosament, els pares espanyols són els més disposats a lluitar per millors polítiques. El 76% dels pares espanyols estarien disposats a signar peticions al govern per demanar millors serveis de cura, i el 66% advocarien activament en els seus llocs de treball per millors condicions de conciliació. A Itàlia, aquesta disposició és més baixa, el que suggereix que a Espanya la paternitat s'està convertint en un espai de reivindicació política i ciutadana.

Barreres a l'ús total del permís

Tot i l'èxit del model espanyol, encara existeixen barreres. El 53% dels pares de la regió (i una proporció similar a Espanya) declaren que es van prendre menys permís o no el van gaudir amb total llibertat perquè sentien la "responsabilitat de seguir treballant".¹ A Espanya, el 39% dels pares temen que prendre's el permís complet o utilitzar mesures de flexibilitat pugui perjudicar les seves opcions de futur ascens.

Salut mental i benestar: el cost de la cura

La desigualtat en la cura no és només una qüestió de justícia social; és un problema de salut pública. L'estudi mostra una prevalença alarmant de símptomes de malestar físic i psicològic entre els progenitors, amb una bretxa de gènere marcada a Espanya i Portugal.

A Espanya, el 80% de les mares informen de símptomes freqüents com dificultat per dormir, dolor muscular, mal de cap o fatiga crònica, en comparació amb el 62% dels pares. A Itàlia, tot i que la bretxa existeix (65% vs 51%), els nivells generals són inferiors, el que podria suggerir que el ritme de vida i les exigències de conciliació a la península ibèrica són més estressants.

El recurs a la medicalització

Un dada especialment preocupant és l'ús de medicació. Espanya presenta les taxes més altes de consum de fàrmacs (tranquil·litzants, analgèsics, somnífers) degut a l'estrès familiar: el 43% de les mares i el 38% dels pares espanyols en consumeixen habitualment.¹ Aquesta dada indica que les famílies espanyoles estan "medicalitzant" la manca de suport estructural per a la criança. A Portugal i Itàlia, aquestes xifres se situen entre el 29% i el 33%, significativament per sota de les espanyoles.

Anàlisi de l'Impacte dels Permisos de Paternitat a Espanya

L'evolució de les polítiques de conciliació i, específicament, dels permisos de paternitat a l'Estat espanyol, representa un dels canvis estructurals més significatius en la configuració del contracte social de gènere de les

darreres dècades. Aquesta transformació no només ha alterat el marc legal en què es desenvolupa la criança, sinó que ha posat de manifest la complexa interacció entre les estructures de poder del mercat laboral, les polítiques públiques i les creences profundament arrelades en l'imaginari col·lectiu sobre la masculinitat i la feminitat. L'estudi de la realitat espanyola, especialment a partir de la fita que va suposar l'equiparació total dels permisos l'any 2021, ofereix un laboratori sociològic únic per entendre si el canvi en la norma jurídica és capaç de generar un canvi en les actituds íntimes i en la praxi domèstica de la cura.

L'Arquitectura de la Reforma: Del 2007 a l'Avantguarda de l'OCDE

L'any 2021 marca el tancament d'un cicle legislatiu que va començar amb timidesa l'any 2007. Abans d'aquest període, la figura del pare en el moment del naixement era pràcticament residual des d'un punt de vista legal, limitada a dos dies de permís retribuït que s'entenien més com una llicència per a tràmits administratius que no pas com un període de cura efectiva. La introducció dels 15 dies l'any 2007 va suposar el reconeixement pioner d'un dret autònom per al pare, tot i que encara lluny de la paritat. Aquesta evolució es va veure frenada durant gairebé una dècada per la crisi financera, però a partir de 2017 es va iniciar una acceleració sense precedents en el context europeu.

Taula 4: Evolució dels permisos de paternitat a Espanya

Any	Durada del Permís de Paternitat	Condicions de Retribució i Transferibilitat	Marc Legal de Referència
Pre-2007	2 dies	100% Retribuït	Estatut dels Treballadors
2007	15 dies	100% Retribuït, dret autònom	Llei d'Igualtat 3/2007
2017	4 setmanes	100% Retribuït, no transferible	Pressupostos Generals de l'Estat
2018	5 setmanes	100% Retribuït, no transferible	Ampliació legislativa
2019	8 setmanes	100% Retribuït, 2 setmanes obligatòries	Reial Decret Llei 6/2019
2020	12 setmanes	100% Retribuït, 4 setmanes obligatòries	Reial Decret Llei 6/2019
2021	16 setmanes	100% Retribuït, 6 setmanes obligatòries, totalment intransferible	Consolidació RDL 6/2019
2025	19-20 setmanes	Previsió d'ampliació i noves modalitats parentals	Llei de Famílies (en tràmit)

Aquesta cronologia demostra que Espanya ha optat per un model de permisos "iguals, intransferibles i pagats al 100%", una combinació que la literatura especialitzada assenyala com la més efectiva per trencar la divisió sexual del treball. La intransferibilitat és la peça clau: en no poder cedir les setmanes a la mare, el pare es veu "incentivat" (o empès) a utilitzar el permís per no perdre la prestació econòmica, fet que normalitza la seva absència del lloc de treball per motius de cura.

Anàlisi de les actituds dels pares davant els permisos de paternitat

L'anàlisi de les dades obtingudes de la mostra de 294 pares espanyols revela una realitat matisada sobre com aquests permisos són viscuts i interpretats. Un dels resultats més contundents de la recerca és que el nombre de setmanes que un pare acaba gaudint no depèn de les seves actituds personals o de la seva ideologia igualitària, sinó de les condicions estructurals i legals del moment en què neix el seu fill. La correlació positiva i elevada entre la durada del permís disponible i la durada realment presa ($r = 0,76$, $p < 0,001$) suggereix que els pares tendeixen a esgotar el temps que la llei els atorga, actuant la legislació com un sostre o un terra conductual que se situa per sobre de les creences individuals.

El paradoxal lligam entre durada disponible i tradicionalisme

Un dels punts més complexos i aparentment contraintuïtius de l'anàlisi és l'associació entre la durada del permís disponible (que ha anat augmentant amb els anys) i certes creences tradicionals sobre el gènere. Segons les dades, disposar de més setmanes de permís —fet lligat als anys més recents de la reforma— correlaciona positivament amb la idea que els homes han de tenir l'última paraula en les decisions de la llar ($r = 0,20$, $p = 0,01$) o que els nois no haurien d'aprendre tasques de cura ($r = 0,16$, $p = 0,01$).

Aquesta associació podria indicar un efecte de "reacció" o, més probablement, una convivència de canvis legislatius ràpids amb substrats culturals que encara no han tingut temps de transformar-se. Els pares que han accedit als permisos més llargs (els de 16 setmanes) no són necessàriament els més igualitaris des d'un punt de vista ideològic; simplement són els que han tingut fills en el marc de la nova llei. Això reforça la tesi que la llei espanyola és "educativa" o "transformadora" per via de la pràctica obligada, més que no pas una resposta a una demanda prèvia de pares ja plenament conscienciats.

Aquesta taula de correlacions extreta de la mostra general ($n = 294$) és fonamental per entendre que la política de permisos s'està implementant sobre un col·lectiu que encara manté resistències significatives. Especialment rellevant és l'associació amb la percepció de "bloqueig matern" ($r = 0,22$): els pares amb accés a més permisos tendeixen a pensar que les mares no els deixen involucrar-se prou, el que pot ser una projecció de la pròpia incomoditat o una tensió real en el repartiment de l'espai domèstic quan el pare hi és present durant més temps.

Taula 5: Correlacions entre creences tradicionals a gaudi del permís de paternitat

Creença Tradicional Analitzada	Correlació amb Durada Disponible (r)	Nivell de Significació (p)
L'home ha de tenir l'última paraula	0,20	p = 0,01
Els homes no han de mostrar preocupació pels altres	0,15	p = 0,05
Els nois no han d'aprendre tasques de cura	0,16	p = 0,01
La cura infantil és cosa de dones	0,20	p = 0,01
L'home ha de guanyar diners / la dona cuidar	0,24	p < 0,001
Percepció de bloqueig matern (gatekeeping)	0,22	p < 0,001
Incomoditat amb tasques de neteja/cura	0,19	p < 0,01

El percentatge de gaudi com a veritable motor de canvi

A diferència de la durada absoluta, el percentatge de permís que un pare realment decideix utilitzar (la proporció del total disponible que arriba a gaudir) sí que actua com un indicador clar del seu posicionament ideològic. Aquí, les correlacions canvien de signe i esdevenen negatives respecte al tradicionalisme. Els pares que utilitzen una major proporció del seu permís disponible mostren menys acord amb la idea que l'home ha de ser qui guanyi els diners ($r = -0,21$, $p < 0,01$) o que la cura infantil sigui exclusivament femenina ($r = -0,16$, $p < 0,05$).

Aquesta dada és vital: mentre que la llei fixa el marc, el compromís individual (esgotar o no el permís) està vinculat a una visió del món més equitativa. Aquells que aprofiten cada setmana disponible ho fan, en part, perquè rebutgen la visió de l'home com a simple proveïdor perifèric.

Dinàmiques de gènere i la justificació econòmica de les cures

L'anàlisi de la mostra més àmplia, incloent mares i pares espanyols ($n = 506$) profunditza en com es reparteixen les tasques de cura i quins arguments s'utilitzen per justificar la desigualtat. Una de les conclusions més potents és que el tradicionalisme normatiu no és només una qüestió d'opinió, sinó que es tradueix en una distribució desigual del treball domèstic que sovint es "disfressa" de lògica econòmica.

En el cas dels homes ($n = 294$), s'observa una polarització extrema. Els homes que s'adhereixen a normes tradicionals de gènere són els que més utilitzen l'argument salarial per justificar el seu allunyament de les tasques de cura. Per exemple, la creença que els homes no han de mostrar cura cap als altres correlaciona de forma molt intensa amb l'acceptació d'assumir més tasques de cura només perquè la parella té millors ingressos ($r = 0,56$, $p < 0,001$). Aquesta correlació tan elevada suggereix que, per a l'home amb un model més tradicional,

la cura no és una elecció vital ni una responsabilitat compartida, sinó una "penalització" econòmica: "com que guanyo menys que ella, m'he d'encarregar de la casa".

Taula 6: Correlacions entre creences tradicionals a gaudi del permís de paternitat

Variables Correlacionades (Homes)	Coefficient (r)	Significació
No mostrar cura / Assumir cures per menor salari	0,56	p < 0,001
Els nois no han d'aprendre a cuidar / Assumir cures per menor salari	0,53	p < 0,001
Les mares són responsables principals / Assumir cures per menor salari	0,52	p < 0,001
L'home té l'última paraula / Assumir cures per menor salari	0,51	p < 0,001
Incomoditat domèstica / Assumir cures per menor salari	0,50	p < 0,001

Aquesta estructura de creences vincula la identitat masculina al valor de mercat. Quan aquest valor de mercat és inferior al de la parella, l'home tradicional accepta la tasca de cura, però ho fa des del malestar i la tensió.

Tot i que de forma més moderada, les dones (n = 211) també reproduïxen aquest esquema. Aquelles que accepten que els homes han de tenir l'última paraula en el llar són també les que més tendeixen a assumir la càrrega de cura quan hi ha una desigualtat econòmica a favor de l'home (r = 0,37, p < 0,001). La visió tradicional actua com un reforçador de la bretxa: si ella guanya menys, el sistema de creences tradicional li "confirma" que el seu lloc natural és la llar, tancant el cercle de la dependència econòmica i la sobrecàrrega de cures.

Estrès, malestar i l'efecte protector d'elles actituds igualitàries

La distribució de les cures no és neutra per a la salut mental dels progenitors. L'estudi demostra una relació directa entre el tradicionalisme i l'estrès associat a les cures. Els homes que senten incomoditat amb les tasques domèstiques o que creuen que els nois no han d'aprendre a cuidar reporten nivells d'estrès significativament més alts (r = 0,48 i r = 0,45 respectivament, p < 0,001).

Això suggereix que el masclisme o el tradicionalisme és "disfuncional" per al propi pare en el nou context social: en no haver desenvolupat habilitats de cura o en considerar-les alienes a la seva identitat, el pare tradicional viu l'exigència de cuidar com una font de frustració i tensió. Per contra, aquells que valoren positivament el rol dels pares en el benestar dels fills i que donen suport a la corresponsabilitat mostren nivells de tensió molt menors (r = -0,30, p < 0,001), actuant les creences igualitàries com un factor protector contra l'estrès parental.

El subgrup de pares "Nous": l'efecte dels pares amb fills menors de 5 anys

L'anàlisi del subgrup de 152 pares amb fills menors de cinc anys és especialment rellevant perquè són els que han viscut plenament l'etapa de permisos d'entre 8 i 16 setmanes. En aquest col·lectiu, comencen a emergir patrons diferenciats que indiquen un canvi de tendència:

Rebuig al tradicionalisme conductual: el nombre de setmanes preses correlaciona negativament amb la idea que els nois no haurien d'aprendre tasques de cura ($r = -0,18$, $p < 0,05$). Això suggereix que en les generacions més recents, el fet de gaudir de permisos llargs ja comença a estar vinculat a una consciència d'aprenentatge de la cura.

Percepció de la igualtat laboral: el percentatge de permís pres correlaciona positivament amb la idea que les empreses tractarien millor les dones si els permisos fossin igualitaris ($r = 0,17$, $p < 0,05$). Aquests pares són més conscients de la dimensió política i estructural del seu gaudi individual.

Ruptura amb la parella com a determinant econòmic: s'observa una associació negativa entre el percentatge de permís pres i l'afirmació d'estar assumint més cures perquè la parella té més ingressos ($r = -0,18$, $p < 0,05$). Això indica que els pares que realment es comprometen amb el gaudi total del permís ho fan per convicció de cura, i no només per una qüestió de qui guanya més a la parella.

Barreres Estructurals i el Repte de la Simultaneïtat

Malgrat que la llei espanyola és molt generosa, la recerca apunta a una limitació crítica en el seu disseny actual: la simultaneïtat. Actualment, l'obligatorietat de gaudir les primeres 6 setmanes immediatament després del part per a ambdós progenitors fa que la major part del permís del pare transcorri mentre la mare també és a casa.

Les dades suggereixen que quan el pare i la mare estan junts a casa, sovint es reproduïxen els rols tradicionals de "cuidadora principal" i "ajudant". L'impacte transformador real dels permisos es produeix quan el pare es queda sol a càrrec del nadó (l'anomenat "solo care"), un fet que sol ocórrer quan la mare es reincorpora al mercat laboral i el pare fracciona el seu permís per gaudir-ne més tard.

Indicador de Fraccionament i Ús	Dada Observada
Setmanes simultànies (mitjana)	12 de les 16 setmanes (75%)
Taxa de fraccionament (2022-2025)	Del 4,5% al 20% dels pares (tendència a l'alça)
Perfil del pare que fracciona	Ingressos alts, sectors competitiu, formació elevada
Gaudi del permís total	Augment de 20 punts percentuals des de l'obligatorietat

Aquesta simultaneïtat, tot i que positiva per a la salut de la mare en el postpart immediat, pot actuar com una barrera per a la corresponsabilitat profunda si no es fomenta el gaudi successiu del permís. El fet que el

fraccionament sigui més habitual en parels amb més nivell educatiu indica que hi ha una bretxa de classe en la capacitat de gestionar el temps de cura de forma estratègica per a la igualtat.

Conclusions i Recomanacions estratègiques

L'informe SOSEF 2024 dibuixa un sud d'Europa que ja no és monolític en la seva tradició. Espanya ha trencat el motlle amb polítiques valentes, però l'èxit d'aquestes polítiques està topant amb un mercat laboral rígid i uns serveis públics insuficients.

Per aconseguir una igualtat real en la cura, l'estudi proposa una sèrie d'accions urgents:

Reforç de la infraestructura de cura a Espanya: cal passar d'un model de "permisos" a un model de "serveis universals". L'elevadíssim cost percebut de la cura a Espanya (93%) és el principal fre a la igualtat i a la natalitat.

Combatre la bretxa de percepció: calen campanyes de sensibilització que facin visible la "càrrega mental" i la "cura emocional", animant els homes a assumir no només tasques, sinó la responsabilitat plena de la llar.

Flexibilitat laboral sense càstig: els llocs de treball han de normalitzar que els homes també redueixin jornada. A Espanya, calen incentius fiscals per a les empreses que certifiquin un ús igualitari de les mesures de conciliació entre homes i dones.

Atenció a la salut mental dels progenitors: la dada que al voltant del 40% de mares i parels espanyols medicades és una senyal d'alerta. La conciliació no pot ser a costa de la salut. Calen xarxes de suport comunitari i grups de parels que ofereixin espais de descàrrega emocional.

Formació sectorial: és vital formar els professionals de la salut i l'educació per incloure els parels des del primer moment, eliminant biaixos que encara tracten la mare com l'única interlocutora vàlida.

El Futur del Permís Parental i la Llei de Famílies

L'anàlisi de les tendències legislatives per al període 2024-2025 apunta a una ampliació de la protecció social. La transposició de la Directiva Europea 2019/1158 ha obligat Espanya a introduir noves modalitats, com el permís parental de 8 setmanes per a la cura de menors fins als 8 anys.

Un punt de fricció actual és la retribució d'aquestes 8 setmanes addicionals. Mentre que els permisos per naixement estan pagats al 100%, aquest nou permís es va introduir inicialment de forma no retribuïda. Tanmateix, les darreres reformes i acords de govern preveuen retribuir almenys una part d'aquest període (inicialment 2 setmanes, amb l'objectiu d'arribar a les 4 setmanes retribuïdes per complir amb els estàndards europeus). Aquesta mesura és crucial perquè, com s'ha vist en les dades històriques, els homes només fan ús massiu dels permisos quan aquests són retribuïts; en cas contrari, la cura recau de nou en les dones o queda deserta per necessitat econòmica.

Conclusions per a la implementació de polítiques públiques i permisos dirigides als homes

L'anàlisi exhaustiva de les dades i dels marcs legals permet establir unes conclusions clares sobre l'estat de la qüestió a Espanya i els camins a seguir:

La Llei com a precursora de la cultura: els resultats mostren que l'augment del gaudi del permís per part dels pares és una resposta directa a l'oferta legal i no a una petició ideològica prèvia. Això justifica la intervenció de l'Estat mitjançant permisos igualitaris i intransferibles per "forçar" pràctiques que, amb el temps, acaben modificant les actituds.

Desmuntar la justificació econòmica: calen campanyes i polítiques que incideixin en el fet que la coresponsabilitat no pot dependre de qui guanya més a la parella. Les dades demostren que aquest argument és, en molts casos, una racionalització d'actituds masclistes subjacents.

Fomentar el gaudi en solitari: el proper repte de les polítiques públiques és incentivar el fraccionament del permís perquè els pares assumeixin la responsabilitat plena i autònoma de la cura, trencant el model de "pare ajudant" que fomenta la simultaneïtat actual.

Treballar la masculinitat com a factor de salut: donat que el tradicionalisme correlaciona amb més estrès i malestar en les cures, la promoció de la igualtat ha de presentar-se també com una eina de benestar per als propis homes. Un pare igualitari és un pare amb menys tensió i millor vincle afectiu.

Vigilància de la bretxa de classe: el fet que l'ús flexible i el fraccionament del permís estiguin concentrats en pares amb alts ingressos i formació indica que la igualtat real podria estar convertint-se en un privilegi. Cal assegurar que la flexibilitat i la protecció contra l'acomiadament arribin a tots els sectors laborals.

En definitiva, l'estat dels pares al sud d'Europa el 2024 apunta a Espanya com un país en transició. Els homes ja no volen ser només proveïdors, volen ser pares presents i cuidadors. Espanya té les eines legals, que ha d'ampliar i millorar, però ara cal el canvi cultural i el suport econòmic i laboral per fer d'aquest desig una realitat quotidiana sense que ningú hagi de triar entre la seva carrera i el benestar de la seva família.

INTERNATIONAL
STEP by STEP
ASSOCIATION

masculinidades.pt

Centro per la
Salute del
Bambino

conexus

issa.nl/content/engaging-men-nurturing-care